EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 26.6.2024
COM(2024) 264 final

ANNEX

LIITE

asiakirjaan

Ehdotus NEUVOSTON PÄÄTÖKSEKSI

tekoälyä ja ihmisoikeuksia, demokratiaa ja oikeusvaltioperiaatetta koskevan Euroopan neuvoston puiteyleissopimuksen allekirjoittamisesta Euroopan unionin puolesta

Tekoälyä ja ihmisoikeuksia, demokratiaa ja oikeusvaltioperiaatetta koskevan Euroopan neuvoston puiteyleissopimuksen teksti

Johdanto

Euroopan neuvoston jäsenvaltiot ja muut tämän yleissopimuksen allekirjoittajat, jotka

ottavat huomioon, että Euroopan neuvoston päämääränä on saavuttaa sen jäsenten kesken suurempi yhtenäisyys, joka perustuu erityisesti ihmisoikeuksien, demokratian ja oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamiseen;

tunnustavat, että on arvokasta edistää tämän yleissopimuksen sopimuspuolten välistä yhteistyötä ja laajentaa tällainen yhteistyö muihin valtioihin, joilla on samat arvot;

ovat tietoisia tieteen ja teknologian kiihtyvästä kehityksestä ja tekoälyjärjestelmien elinkaareen kuuluvien toimien mukanaan tuomista syvällisistä muutoksista, joilla voidaan edistää inhimillistä vaurautta sekä yksilöiden ja yhteiskunnan hyvinvointia, kestävää kehitystä, sukupuolten tasa-arvoa ja naisten ja tyttöjen oikeuksia ja mahdollisuuksia sekä muita tärkeitä tavoitteita ja etuja tehostamalla edistystä ja innovointia;

tunnustavat, että tekoälyjärjestelmien elinkaareen kuuluvat toimet voivat tarjota ennennäkemättömiä mahdollisuuksia suojella ja edistää ihmisoikeuksia, demokratiaa ja oikeusvaltioperiaatetta;

ovat huolissaan siitä, että jotkin tekoälyjärjestelmien elinkaareen kuuluvat toimet voivat heikentää ihmisarvoa ja yksilön itsemääräämisoikeutta, ihmisoikeuksia, demokratiaa ja oikeusvaltioperiaatetta;

ovat huolissaan syrjinnän riskeistä digitaalisissa yhteyksissä, erityisesti tekoälyjärjestelmiin liittyvissä yhteyksissä, ja niiden mahdollisista vaikutuksista eriarvoisuuden syntymiseen tai pahenemiseen, mukaan lukien naisten ja haavoittuvassa asemassa olevien yksilöiden kokema eriarvoisuus, joka liittyy heidän ihmisoikeuksiensa toteutumiseen ja heidän täysipainoiseen, yhdenvertaiseen ja tosiasialliseen osallistumiseensa taloudellisiin, sosiaalisiin, kulttuurisiin ja poliittisiin asioihin;

ovat huolissaan tekoälyjärjestelmien väärinkäytöstä ja vastustavat tällaisten järjestelmien käyttöä tukahduttamistarkoituksiin kansainvälisen ihmisoikeuslainsäädännön vastaisesti, kuten mielivaltaisilla tai laittomilla valvonta- ja sensuurikäytännöillä, jotka heikentävät yksityisyyttä ja yksilön itsemääräämisoikeutta;

ovat tietoisia siitä, että ihmisoikeudet, demokratia ja oikeusvaltioperiaate liittyvät erottamattomasti toisiinsa;

ovat vakuuttuneita siitä, että on laadittava ensi tilassa maailmanlaajuisesti sovellettava oikeudellinen kehys, jossa vahvistetaan tekoälyjärjestelmien elinkaareen kuuluvia toimia koskevat yhteiset yleiset periaatteet ja säännöt, joissa säilytetään tehokkaasti yhteiset arvot ja joilla saadaan käyttöön tekoälyn edut näiden arvojen edistämiseksi tavalla, joka edistää vastuullista innovointia;

tunnustavat tarpeen edistää digitaalista lukutaitoa ja tietämystä tekoälyjärjestelmien suunnittelusta, kehittämisestä, käytöstä ja käytöstä poistamisesta sekä luottamusta niihin;

tunnustavat tämän yleissopimuksen luonteen puiteyleissopimuksena, jota voidaan täydentää muilla oikeudellisilla asiakirjoilla tekoälyjärjestelmien elinkaareen kuuluviin toimiin liittyvien erityiskysymysten käsittelemiseksi;

korostavat, että tässä yleissopimuksessa on tarkoitus käsitellä tekoälyjärjestelmien elinkaaren aikana esiin nousevia erityishaasteita ja kannustaa ottamaan huomioon näihin teknologioihin liittyvät laajemmat riskit ja vaikutukset, mukaan lukien muun muassa ihmisten terveys ja ympäristö, sekä sosioekonomiset näkökohdat, kuten työllisyys ja työvoima;

panevat merkille muiden kansainvälisten ja ylikansallisten järjestöjen ja foorumien pyrkimykset edistää tekoälyä koskevaa kansainvälistä ymmärtämystä ja yhteistyötä;

ottavat huomioon sovellettavat kansainväliset ihmisoikeusasiakirjat, kuten vuonna 1948 annetun ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen, vuoden 1950 yleissopimuksen ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi (ETS N:o 5), kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan vuoden 1966 kansainvälisen yleissopimuksen, taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevan vuoden 1966 kansainvälisen yleissopimuksen, vuonna 1961 tehdyn Euroopan sosiaalisen peruskirjan (ETS N:o 35) ja niihin liittyvät pöytäkirjat sekä vuonna 1996 tehdyn Euroopan sosiaalisen peruskirjan (tarkistettu) (ETS N:o 163);

ottavat huomioon myös vuonna 1989 tehdyn Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimuksen lapsen oikeuksista ja vuonna 2006 tehdyn Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimuksen vammaisten henkilöiden oikeuksista;

ottavat huomioon myös yksilöiden yksityisyyttä ja henkilötietojen suojaa koskevat oikeudet, sellaisina kuin niitä sovelletaan ja ne on myönnetty esimerkiksi yksilöiden suojelusta henkilötietojen automaattisessa tietojenkäsittelyssä vuonna 1981 tehdyssä yleissopimuksessa (ETS N:o 108) ja sen pöytäkirjoissa;

vahvistavat sopimuspuolten sitoutumisen ihmisoikeuksien, demokratian ja oikeusvaltioperiaatteen suojelemiseen sekä tekoälyjärjestelmien luotettavuuden edistämiseen tämän yleissopimuksen avulla;

ovat sopineet seuraavaa:

I luku – Yleiset säännökset

1 artikla – Tavoite ja tarkoitus

1) Tämän yleissopimuksen määräyksillä pyritään varmistamaan, että tekoälyjärjestelmien elinkaareen kuuluvat toimet ovat täysin yhdenmukaisia ihmisoikeuksien, demokratian ja oikeusvaltioperiaatteen kanssa.

2) Kukin sopimuspuoli ottaa käyttöön tai pitää voimassa asianmukaiset lainsäädännölliset, hallinnolliset tai muut toimenpiteet tämän yleissopimuksen määräysten täytäntöönpanemiseksi. Nämä toimenpiteet on porrastettava ja eriytettävä tarpeen mukaan suhteessa siihen, kuinka vakavia ja todennäköisiä ihmisoikeuksiin, demokratiaan ja oikeusvaltioperiaatteeseen kohdistuvat haitalliset vaikutukset ovat tekoälyjärjestelmien koko elinkaaren ajan. Tähän voi sisältyä erityisiä tai horisontaalisia toimenpiteitä, joita sovelletaan käytetyn teknologian tyypistä riippumatta.

3) Sen varmistamiseksi, että sopimuspuolet panevat tämän yleissopimuksen määräykset tehokkaasti täytäntöön, siinä perustetaan seurantamekanismi ja määrätään kansainvälisestä yhteistyöstä.

2 artikla – Tekoälyjärjestelmien määritelmä

Tässä yleissopimuksessa ’tekoälyjärjestelmällä’ tarkoitetaan konepohjaista järjestelmää, joka eksplisiittisten tai implisiittisten tavoitteiden saavuttamiseksi päättelee vastaanottamistaan syöttötiedoista, kuinka tuottaa tuotoksia, kuten ennusteita, sisältöä, suosituksia tai päätöksiä, jotka voivat vaikuttaa todellisiin tai virtuaalisiin ympäristöihin. Eri tekoälyjärjestelmillä on eriasteinen kyky toimia itsenäisesti ja mukautua käyttöönoton jälkeen.

3 artikla – Soveltamisala

1) Tämän yleissopimuksen soveltamisala kattaa tekoälyjärjestelmien elinkaareen kuuluvat toimet, jotka voivat vaikuttaa ihmisoikeuksiin, demokratiaan ja oikeusvaltioperiaatteeseen, seuraavasti:

   a) Kukin sopimuspuoli soveltaa tätä yleissopimusta viranomaisten tai niiden puolesta toimivien yksityisten toimijoiden tekoälyjärjestelmien elinkaaren aikana toteuttamiin toimiin.

   b) Kukin sopimuspuoli käsittelee yksityisten toimijoiden tekoälyjärjestelmien elinkaaren aikana toteuttamista toimista aiheutuvia riskejä ja vaikutuksia, siltä osin kuin ne eivät kuulu a kohdan soveltamisalaan, tämän yleissopimuksen tavoitetta ja tarkoitusta vastaavalla tavalla.

   Kukin sopimuspuoli täsmentää Euroopan neuvoston pääsihteerille allekirjoittamisen tai ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjansa tallettamisen yhteydessä toimittamassaan selityksessä, aikooko se panna tämän velvoitteen täytäntöön joko soveltamalla tämän yleissopimuksen II–VI luvussa vahvistettuja periaatteita ja velvoitteita yksityisten toimijoiden toimintaan tai toteuttamalla muita asianmukaisia toimenpiteitä tässä kohdassa määrätyn velvoitteen täyttämiseksi. Sopimuspuolet voivat muuttaa selityksiään milloin tahansa ja samalla tavalla.

   Sopimuspuoli ei saa tämän kohdan mukaista velvoitetta täytäntöön pannessaan poiketa ihmisoikeuksien, demokratian ja oikeusvaltioperiaatteen suojelemista koskevista kansainvälisistä velvoitteistaan tai rajoittaa niiden soveltamista.

2) Sopimuspuolen ei tarvitse soveltaa tätä yleissopimusta tekoälyjärjestelmien elinkaareen kuuluviin toimiin, jotka liittyvät sen kansallisten turvallisuusetujen suojaamiseen, sillä oletuksella, että tällaiset toimet toteutetaan sovellettavan kansainvälisen oikeuden mukaisesti, mukaan lukien kansainvälisen ihmisoikeuslainsäädännön velvoitteet, ja sen demokraattisia instituutioita ja prosesseja kunnioittaen.

3) Tätä yleissopimusta ei sovelleta sellaisia tekoälyjärjestelmiä koskevaan tutkimus- ja kehitystoimintaan, joita ei ole vielä asetettu saataville käyttöä varten, paitsi jos testausta tai vastaavaa toimintaa toteutetaan tavalla, joka voi vaikuttaa ihmisoikeuksiin, demokratiaan ja oikeusvaltioperiaatteeseen, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 13 artiklan ja 25 artiklan 2 kappaleen soveltamista.

4) Kansallista puolustusta koskevat asiat eivät kuulu tämän yleissopimuksen soveltamisalaan.

II luku – Yleiset velvoitteet

4 artikla – Ihmisoikeuksien suojelu

Kukin sopimuspuoli ottaa käyttöön tai pitää voimassa toimenpiteet sen varmistamiseksi, että tekoälyjärjestelmien elinkaareen kuuluvat toimet ovat yhdenmukaisia sovellettavassa kansainvälisessä oikeudessa ja sen kansallisessa lainsäädännössä vahvistettujen ihmisoikeuksien suojelua koskevien velvoitteiden kanssa.

5 artikla – Demokraattisten prosessien koskemattomuus ja oikeusvaltioperiaatteen kunnioittaminen

1) Kukin sopimuspuoli ottaa käyttöön tai pitää voimassa toimenpiteet, joilla pyritään varmistamaan, että tekoälyjärjestelmiä ei käytetä demokraattisten instituutioiden ja prosessien koskemattomuuden, riippumattomuuden ja toimivuuden heikentämiseen, mukaan lukien vallanjaon periaate, oikeuslaitosten riippumattomuuden kunnioittaminen ja oikeussuojan saatavuus.

2) Kukin sopimuspuoli ottaa käyttöön tai pitää voimassa toimenpiteet, joilla pyritään suojelemaan sen demokraattisia prosesseja tekoälyjärjestelmien elinkaareen kuuluvien toimien yhteydessä, mukaan lukien yksilöiden oikeudenmukainen mahdollisuus osallistua julkiseen keskusteluun ja heidän mahdollisuutensa muodostaa vapaasti mielipiteitä.

III luku – Tekoälyjärjestelmien elinkaareen kuuluviin toimiin liittyvät periaatteet

6 artikla – Yleinen lähestymistapa

Tässä luvussa vahvistetaan yleiset yhteiset periaatteet, jotka kunkin sopimuspuolen on pantava täytäntöön tekoälyjärjestelmien suhteen kansallisen oikeusjärjestelmänsä ja tämän yleissopimuksen muiden velvoitteiden kannalta asianmukaisella tavalla.

7 artikla – Ihmisarvo ja yksilön itsemääräämisoikeus

Kukin sopimuspuoli ottaa käyttöön tai pitää voimassa toimenpiteet ihmisarvon ja yksilön itsemääräämisoikeuden kunnioittamiseksi tekoälyjärjestelmien elinkaareen kuuluvissa toimissa.

8 artikla – Avoimuus ja valvonta

Kukin sopimuspuoli ottaa käyttöön tai pitää voimassa toimenpiteet sen varmistamiseksi, että tekoälyjärjestelmien elinkaareen kuuluviin toimiin liittyen on käytössä riittävät avoimuus- ja valvontavaatimukset, jotka on räätälöity erityisiin olosuhteisiin ja riskeihin, myös tekoälyjärjestelmien tuottaman sisällön tunnistamisen osalta.

9 artikla – Vastuuvelvollisuus ja vastuu

Kukin sopimuspuoli ottaa käyttöön tai pitää voimassa toimenpiteet varmistaakseen vastuuvelvollisuuden ja vastuun ihmisoikeuksiin, demokratiaan ja oikeusvaltioperiaatteeseen kohdistuvista haitallisista vaikutuksista, jotka johtuvat tekoälyjärjestelmien elinkaareen kuuluvista toimista.

10 artikla – Tasa-arvo ja syrjimättömyys

1) Kukin sopimuspuoli ottaa käyttöön tai pitää voimassa toimenpiteet, joilla pyritään varmistamaan, että tekoälyjärjestelmien elinkaareen kuuluvissa toimissa kunnioitetaan tasa-arvoa, myös sukupuolten tasa-arvoa, ja syrjintäkieltoa, siten kuin niistä säädetään sovellettavassa kansainvälisessä ja kansallisessa lainsäädännössä.

2) Kukin sopimuspuoli sitoutuu ottamaan käyttöön tai pitämään voimassa toimenpiteet, joilla pyritään poistamaan eriarvoisuutta ja saavuttamaan oikeudenmukaisia ja tasapuolisia tuloksia tekoälyjärjestelmien elinkaareen kuuluvissa toimissa, sovellettavien kansallisten ja kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteidensa mukaisesti.

11 artikla – Yksityisyys ja henkilötietojen suoja

Kukin sopimuspuoli ottaa käyttöön tai pitää voimassa toimenpiteet sen varmistamiseksi, että tekoälyjärjestelmien elinkaareen kuuluvissa toimissa

a) henkilöiden oikeutta yksityisyyteen ja heidän henkilötietojaan suojellaan, myös sovellettavien kansallisten ja kansainvälisten lakien, normien ja kehysten avulla ja

b) henkilöitä varten on otettu käyttöön tehokkaat takeet ja suojatoimet sovellettavien kansallisten ja kansainvälisten oikeudellisten velvoitteiden mukaisesti.

12 artikla – Luotettavuus

Kukin sopimuspuoli toteuttaa tarvittaessa toimenpiteitä, joilla edistetään tekoälyjärjestelmien luotettavuutta ja luottamusta niiden tuloksiin, tarvittaessa mukaan lukien vaatimukset, jotka liittyvät riittävään laatuun ja turvallisuuteen tekoälyjärjestelmien koko elinkaaren ajan.

13 artikla – Turvallinen innovointi

Innovoinnin edistämiseksi ja ihmisoikeuksiin, demokratiaan ja oikeusvaltioperiaatteeseen kohdistuvien haitallisten vaikutusten välttämiseksi kutakin sopimuspuolta kehotetaan tarvittaessa mahdollistamaan sellaisten valvottujen ympäristöjen luominen, joissa tekoälyjärjestelmiä voidaan kehittää, kokeilla ja testata sen toimivaltaisten viranomaisten valvonnassa.

IV luku – Oikeussuojakeinot

14 artikla – Oikeussuojakeinot

1) Kukin sopimuspuoli, siinä määrin kuin sen kansainvälisissä velvoitteissa edellytetään oikeussuojakeinoja ja kansallisen oikeusjärjestelmänsä mukaisesti, ottaa käyttöön tai pitää voimassa toimenpiteet varmistaakseen esteettömien ja tehokkaiden oikeussuojakeinojen saatavuuden tekoälyjärjestelmien elinkaareen kuuluvista toimista johtuvien ihmisoikeusloukkausten varalta.

2) Edellä olevan 1 kappaleen tukemiseksi kukin sopimuspuoli ottaa käyttöön tai pitää voimassa toimenpiteet, joihin sisältyvät

a) toimenpiteet, joilla varmistetaan, että asiaankuuluvat tiedot tekoälyjärjestelmistä, jotka voivat vaikuttaa merkittävästi ihmisoikeuksiin, ja niiden merkityksellisestä käytöstä dokumentoidaan, toimitetaan elimille, joilla

on valtuudet tutustua kyseisiin tietoihin, ja tarvittaessa ja soveltuvin osin asetetaan asianomaisten henkilöiden saataville tai annetaan heille tiedoksi,

b) toimenpiteet, joilla varmistetaan, että a kohdassa tarkoitetut tiedot ovat riittävät, jotta asianomaiset henkilöt voivat riitauttaa päätökset, jotka on tehty järjestelmää käyttäen tai joihin järjestelmän käyttö on vaikuttanut merkittävästi, ja tarvittaessa ja soveltuvissa tapauksissa itse järjestelmän käytön ja

c) asianomaisten henkilöiden tosiasiallinen mahdollisuus tehdä valitus toimivaltaisille viranomaisille.

15 artikla – Menettelylliset takeet

1) Kukin sopimuspuoli varmistaa, että jos tekoälyjärjestelmä vaikuttaa merkittävästi ihmisoikeuksien toteutumiseen, henkilöillä, joihin vaikutus kohdistuu, on käytettävissään tehokkaat menettelylliset takeet, suojatoimet ja oikeudet sovellettavan kansainvälisen ja kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

2) Kukin sopimuspuoli pyrkii varmistamaan, sikäli kuin se on asiayhteyden kannalta asianmukaista, että tekoälyjärjestelmien kanssa vuorovaikutuksessa oleville henkilöille ilmoitetaan, että he ovat vuorovaikutuksessa tällaisten järjestelmien eivätkä ihmisen kanssa.

V luku – Riskien ja haittavaikutusten arviointi ja lieventäminen

16 artikla – Riskin- ja vaikutustenhallintakehys

1) Kukin sopimuspuoli, ottaen huomioon III luvussa vahvistetut periaatteet, ottaa käyttöön tai pitää voimassa toimenpiteet, joilla tunnistetaan ja arvioidaan tekoälyjärjestelmien aiheuttamat riskit ja ehkäistään ja lievennetään niitä ottamalla huomioon todelliset ja mahdolliset vaikutukset ihmisoikeuksiin, demokratiaan ja oikeusvaltioperiaatteeseen.

2) Tällaiset toimenpiteet on tarvittaessa porrastettava ja eriytettävä, ja

a) niissä on otettava asianmukaisesti huomioon tekoälyjärjestelmien konteksti ja aiottu käyttö, erityisesti ihmisoikeuksiin, demokratiaan ja oikeusvaltioperiaatteeseen kohdistuvien riskien osalta,

b) niissä on otettava asianmukaisesti huomioon mahdollisten vaikutusten vakavuus ja todennäköisyys,

c) niissä on otettava tarvittaessa huomioon asiaankuuluvien sidosryhmien ja erityisesti niiden henkilöiden näkökulmat, joiden oikeuksiin voi kohdistua vaikutuksia,

d) niitä on sovellettava iteratiivisesti koko tekoälyjärjestelmän elinkaareen kuuluviin toimiin,

e) niihin on sisällyttävä ihmisoikeuksiin, demokratiaan ja oikeusvaltioperiaatteeseen kohdistuvien riskien ja haitallisten vaikutusten seuranta,

f) niihin on sisällyttävä riskien, todellisten ja mahdollisten vaikutusten sekä riskinhallintaan sovellettavan lähestymistavan dokumentointi ja

g) niissä on tarvittaessa edellytettävä tekoälyjärjestelmien testausta ennen kuin ne asetetaan ensimmäistä kertaa saataville käyttöä varten ja kun niitä muutetaan merkittävästi.

3) Kukin sopimuspuoli ottaa käyttöön tai pitää voimassa toimenpiteet, joilla pyritään varmistamaan, että tekoälyjärjestelmistä ihmisoikeuksiin, demokratiaan ja oikeusvaltioperiaatteeseen kohdistuviin haitallisiin vaikutuksiin puututaan asianmukaisesti. Tällaiset haitalliset vaikutukset ja toimenpiteet niiden torjumiseksi olisi dokumentoitava, ja niitä olisi käytettävä lähtökohtana 2 kappaleessa kuvatuille asiaankuuluville riskinhallintatoimenpiteille.

4) Kukin sopimuspuoli arvioi, tarvitaanko tekoälyjärjestelmien tiettyjä käyttötarkoituksia koskevaa lykkäystä tai kieltoa tai muita asianmukaisia toimenpiteitä, jos se katsoo, että tällaiset käyttötavat ovat ristiriidassa ihmisoikeuksien kunnioittamisen, demokratian toiminnan tai oikeusvaltioperiaatteen kanssa.

VI luku – Yleissopimuksen täytäntöönpano

17 artikla – Syrjimättömyys

Sopimuspuolet varmistavat, että ne panevat tämän yleissopimuksen määräykset täytäntöön ilman minkäänlaista syrjintää kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteidensa mukaisesti.

18 artikla – Vammaisten henkilöiden ja lasten oikeudet

Kukin sopimuspuoli ottaa kansallisen lainsäädäntönsä ja sovellettavien kansainvälisten velvoitteidensa mukaisesti asianmukaisesti huomioon vammaisten henkilöiden ja lasten oikeuksien kunnioittamiseen liittyvät erityistarpeet ja haavoittuvuudet.

19 artikla – Julkinen kuuleminen

Kukin sopimuspuoli pyrkii varmistamaan, että tekoälyjärjestelmiin liittyvät tärkeät kysymykset otetaan tarvittaessa asianmukaisesti huomioon julkisessa keskustelussa ja sidosryhmien kuulemisessa näiden kysymysten sosiaalisten, taloudellisten, oikeudellisten, eettisten, ympäristöön liittyvien ja muiden merkityksellisten vaikutusten valossa.

20 artikla – Digitaalinen lukutaito ja digitaidot

Kukin sopimuspuoli kannustaa ja edistää kaikkien väestöryhmien riittävää digitaalista lukutaitoa ja digitaitoja, myös erityisiä ammatillisia taitoja niille, jotka vastaavat tekoälyjärjestelmien aiheuttamien riskien tunnistamisesta, arvioinnista, ehkäisemisestä ja lieventämisestä.

21 artikla – Nykyisten ihmisoikeuksien suojaaminen

Tämän yleissopimuksen määräysten ei katsota rajoittavan ihmisoikeuksia tai muita niihin liittyviä laillisia oikeuksia ja velvoitteita, jotka voidaan taata sopimuspuolen asiaa koskevassa lainsäädännössä tai muussa asiaa koskevassa kansainvälisessä sopimuksessa, jonka sopimuspuoli se on, tai poikkeavan niistä tai muutoin vaikuttavan niihin.

22 artikla – Laajempi suoja

Tämän yleissopimuksen määräyksiä ei saa tulkita siten, että ne rajoittaisivat tai muulla tavoin vaikuttaisivat sopimuspuolen mahdollisuuteen myöntää tässä yleissopimuksessa määrättyä laajempi suoja.

VII luku – Seurantajärjestelmä ja yhteistyö

23 artikla – Sopimuspuolten konferenssi

1) Sopimuspuolten konferenssi koostuu tämän yleissopimuksen sopimuspuolten edustajista.

2) Sopimuspuolet neuvottelevat määräajoin

a. helpottaakseen tämän yleissopimuksen tehokasta soveltamista ja täytäntöönpanoa, myös tunnistamalla mahdolliset ongelmat sekä vaikutukset, jotka johtuvat 34 artiklan 1 kappaleen mukaisesti tehdyistä varaumista tai tämän yleissopimuksen nojalla annetuista selityksistä,

b. harkitakseen tämän yleissopimuksen mahdollista täydentämistä tai muuttamista,

c. käsitelläkseen tämän yleissopimuksen tulkintaan ja soveltamiseen liittyviä kysymyksiä ja antaakseen niistä erityisiä suosituksia,

d. helpottaakseen tietojenvaihtoa tämän yleissopimuksen täytäntöönpanon kannalta merkityksellisestä oikeudellisesta, poliittisesta tai teknologisesta kehityksestä, myös 25 artiklassa määriteltyjen tavoitteiden saavuttamisen osalta,

e. helpottaakseen tarvittaessa sovintoratkaisun löytämistä tämän yleissopimuksen soveltamiseen liittyvissä riita-asioissa ja

f. helpottaakseen yhteistyötä asiaankuuluvien sidosryhmien kanssa tämän yleissopimuksen täytäntöönpanon kannalta merkityksellisissä kysymyksissä, tarvittaessa myös järjestämällä julkisia kuulemisia.

3) Euroopan neuvoston pääsihteeri kutsuu sopimuspuolten konferenssin koolle aina kun se on tarpeellista ja joka tapauksessa silloin, kun sopimuspuolten enemmistö tai ministerikomitea pyytää sen koolle kutsumista.

4) Sopimuspuolten konferenssi vahvistaa työjärjestyksensä yksimielisesti 12 kuukauden kuluessa tämän yleissopimuksen voimaantulosta.

5) Euroopan neuvoston pääsihteeri avustaa sopimuspuolia niiden tämän artiklan mukaisten tehtävien hoidossa.

6) Sopimuspuolten konferenssi voi ehdottaa ministerikomitealle asianmukaisia tapoja hyödyntää asiaankuuluvaa asiantuntemusta tämän yleissopimuksen tehokkaan täytäntöönpanon tukemiseksi.

7) Sopimuspuoli, joka ei ole Euroopan neuvoston jäsen, osallistuu sopimuspuolten konferenssin toiminnan rahoittamiseen. Ministerikomitea ja Euroopan neuvoston ulkopuolinen sopimuspuoli vahvistavat yhdessä kyseisen ulkopuolisen sopimuspuolen rahoitusosuuden.

8) Sopimuspuolten konferenssi voi päättää rajoittaa sellaisen sopimuspuolen osallistumista työhönsä, joka on lakannut olemasta Euroopan neuvoston jäsen Euroopan neuvoston perussäännön (ETS N:o 1) 8 artiklan mukaisesti perussäännön 3 artiklan vakavan rikkomisen vuoksi. Toimenpiteitä voidaan samoin kohdistaa

sellaiseen sopimuspuoleen, joka ei ole Euroopan neuvoston jäsenvaltio, ministerikomitean päätöksellä lopettaa suhteensa kyseiseen valtioon perussäännön 3 artiklassa mainittuja syitä vastaavista syistä.

24 artikla – Raportointivelvollisuus

1) Kukin sopimuspuoli toimittaa sopimuspuolten konferenssille kahden ensimmäisen vuoden kuluessa siitä, kun siitä on tullut sopimuspuoli, ja sen jälkeen määräajoin raportin, jossa esitetään yksityiskohtaiset tiedot 3 artiklan 1 kappaleen a ja b kohdan soveltamiseksi toteutetuista toimista.

2) Sopimuspuolten konferenssi määrittää raportin muodon ja sitä koskevan menettelyn työjärjestyksensä mukaisesti.

25 artikla – Kansainvälinen yhteistyö

1) Sopimuspuolet tekevät yhteistyötä tämän yleissopimuksen tavoitteiden toteuttamiseksi. Lisäksi sopimuspuolia kannustetaan tarvittaessa auttamaan valtioita, jotka eivät ole tämän yleissopimuksen sopimuspuolia, toimimaan johdonmukaisesti tämän yleissopimuksen määräysten kanssa ja liittymään sen sopimuspuoliksi.

2) Sopimuspuolet vaihtavat tarvittaessa keskenään merkityksellisiä ja hyödyllisiä tietoja tekoälyyn liittyvistä näkökohdista, joilla voi olla merkittäviä myönteisiä tai kielteisiä vaikutuksia ihmisoikeuksien toteutumiseen, demokratian toimintaan ja oikeusvaltioperiaatteen noudattamiseen, mukaan lukien riskit ja vaikutukset, joita on ilmennyt tutkimusympäristöissä ja suhteessa yksityiseen sektoriin. Sopimuspuolia kannustetaan ottamaan tarvittaessa mukaan tällaiseen tietojenvaihtoon asiaankuuluvat sidosryhmät ja valtiot, jotka eivät ole tämän yleissopimuksen sopimuspuolia.

3) Sopimuspuolia kannustetaan vahvistamaan yhteistyötään, tarvittaessa myös asiaankuuluvien sidosryhmien kanssa, ihmisoikeuksiin, demokratiaan ja oikeusvaltioperiaatteeseen kohdistuvien riskien ja haitallisten vaikutusten ehkäisemiseksi ja lieventämiseksi tekoälyjärjestelmien elinkaareen kuuluvien toimien yhteydessä.

26 artikla – Tehokkaat valvontamekanismit

1) Kukin sopimuspuoli perustaa tai nimeää yhden tai useamman tehokkaan mekanismin valvomaan tämän yleissopimuksen velvoitteiden noudattamista.

2) Kukin sopimuspuoli varmistaa, että tällaiset mekanismit hoitavat tehtävänsä riippumattomasti ja puolueettomasti ja että niillä on tarvittavat valtuudet, asiantuntemus ja resurssit, jotta ne voivat tehokkaasti hoitaa tehtävänsä valvoa tämän yleissopimuksen velvoitteiden noudattamista, sellaisina kuin osapuolet ovat panneet ne täytäntöön.

3) Jos sopimuspuoli on säätänyt useammasta kuin yhdestä tällaisesta mekanismista, sen on mahdollisuuksien mukaan toteutettava toimenpiteitä helpottaakseen tehokasta yhteistyötä niiden välillä.

4) Jos sopimuspuoli on säätänyt mekanismeista, jotka poikkeavat olemassa olevista ihmisoikeusrakenteista, se toteuttaa mahdollisuuksien mukaan toimenpiteitä edistääkseen tehokasta yhteistyötä 1 kappaleessa tarkoitettujen mekanismien ja olemassa olevien kansallisten ihmisoikeusrakenteiden välillä.

VIII luku – Loppumääräykset

27 artikla – Yleissopimuksen vaikutukset

1) Jos kaksi tai useampi sopimuspuoli on jo tehnyt sopimuksen tämän yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluvista asioista tai on muuten järjestänyt keskinäiset suhteensa niiden osalta, niillä on myös oikeus soveltaa kyseistä sopimusta tai järjestää suhteensa kyseisellä tavalla, kunhan se ei ole ristiriidassa tämän yleissopimuksen tavoitteen ja tarkoituksen kanssa.

2) Sopimuspuolet, jotka ovat Euroopan unionin jäseniä, soveltavat keskinäisissä suhteissaan Euroopan unionin sääntöjä, joilla säännellään yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluvia asioita, edellyttäen kuitenkin, että ne eivät ole tämän yleissopimuksen tavoitteen ja tarkoituksen vastaisia eivätkä rajoita sen täysimittaista soveltamista muiden sopimuspuolten kanssa. Sama koskee myös muita sopimuspuolia siltä osin kuin tällaiset säännöt sitovat niitä.

28 artikla – Muutokset

1) Sopimuspuoli, Euroopan neuvoston ministerikomitea tai sopimuspuolten konferenssi voi ehdottaa muutoksia tähän yleissopimukseen.

2) Euroopan neuvoston pääsihteeri antaa muutosehdotuksen tiedoksi sopimuspuolille.

3) Sopimuspuolen tai ministerikomitean ehdottama muutos annetaan tiedoksi sopimuspuolten konferenssille, joka antaa ministerikomitealle lausuntonsa ehdotetusta muutoksesta.

4) Ministerikomitea käsittelee ehdotetun muutoksen ja sopimuspuolten konferenssin antaman lausunnon ja voi hyväksyä muutoksen.

5) Ministerikomitean 4 kappaleen mukaisesti hyväksymän muutoksen teksti toimitetaan sopimuspuolille hyväksyntää varten.

6) Tämän artiklan 4 kappaleen mukaisesti hyväksytty muutos tulee voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun kaikki sopimuspuolet ovat ilmoittaneet pääsihteerille hyväksyneensä sen.

29 artikla – Riitojen ratkaiseminen

Jos sopimuspuolten välillä syntyy riita tämän yleissopimuksen tulkinnasta tai soveltamisesta, kyseiset sopimuspuolet pyrkivät ratkaisemaan riidan neuvotteluin tai käyttäen muuta valintansa mukaista rauhanomaista keinoa, myös sopimuspuolten konferenssin kautta, kuten 23 artiklan 2 kappaleen e kohdassa määrätään.

30 artikla – Allekirjoitus ja voimaantulo

1) Tämä yleissopimus on avoinna allekirjoittamista varten Euroopan neuvoston jäsenvaltioille, niille Euroopan neuvoston ulkopuolisille valtioille, jotka ovat osallistuneet yleissopimuksen valmisteluun, ja Euroopan unionille.

2) Tämä yleissopimus ratifioidaan tai hyväksytään. Ratifioimis- tai hyväksymiskirjat talletetaan Euroopan neuvoston pääsihteerin huostaan.

3) Tämä yleissopimus tulee voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun on kulunut kolme kuukautta siitä päivästä, jona viisi allekirjoittajaa,

joista vähintään kolme on Euroopan neuvoston jäsenvaltioita, on ilmaissut suostumuksensa tulla yleissopimuksen sitomaksi 2 kappaleen mukaisesti.

4) Allekirjoittajavaltion osalta, joka myöhemmin ilmaisee suostumuksensa siihen, että tämä yleissopimus sitoo sitä, yleissopimus tulee voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun on kulunut kolme kuukautta sen ratifioimis- tai hyväksymiskirjan tallettamispäivästä.

31 artikla – Liittyminen

1) Tämän yleissopimuksen tultua voimaan Euroopan neuvoston ministerikomitea voi yleissopimuksen sopimuspuolia kuultuaan ja niiden yksimielisen suostumuksen saatuaan kutsua minkä tahansa Euroopan neuvoston ulkopuolisen valtion, joka ei ole osallistunut yleissopimuksen valmisteluun, liittymään yleissopimukseen Euroopan neuvoston perussäännön 20 artiklan d kappaleen mukaisella enemmistöpäätöksellä ja ministerikomiteassa istumaan oikeutettujen sopimusvaltioiden edustajien yksimielisellä äänestyksellä.

2) Yleissopimukseen liittyvän valtion osalta tämä yleissopimus tulee voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun on kulunut kolme kuukautta päivästä, jona se on tallettanut liittymiskirjansa Euroopan neuvoston pääsihteerin huostaan.

32 artikla – Alueellinen soveltaminen

1) Valtio tai Euroopan unioni voi tämän yleissopimuksen allekirjoittaessaan tai ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjansa tallettaessaan määritellä alueen tai alueet, joihin tätä yleissopimusta sovelletaan.

2) Sopimuspuoli voi myöhemmin Euroopan neuvoston pääsihteerille osoitetulla selityksellä laajentaa tämän yleissopimuksen soveltamisen koskemaan myös muuta selityksessä mainittua aluetta. Sellaisen alueen osalta tämä yleissopimus tulee voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun on kulunut kolme kuukautta siitä päivästä, jona Euroopan neuvoston pääsihteeri on vastaanottanut selityksen.

3) Kahden edellisen kappaleen määräysten mukaisesti annetut selitykset voidaan minkä tahansa selityksessä mainitun alueen osalta peruuttaa Euroopan neuvoston pääsihteerille osoitetulla ilmoituksella. Selityksen peruuttaminen tulee voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun on kulunut kolme kuukautta siitä päivästä, jona Euroopan neuvoston pääsihteeri on vastaanottanut ilmoituksen.

33 artikla – Liittovaltiolauseke

1) Liittovaltio voi varata itselleen oikeuden, jonka mukaan se noudattaa tämän yleissopimuksen mukaisia velvoitteitaan niiden perusperiaatteiden mukaisesti, jotka koskevat kyseisen liittovaltion keskushallinnon ja osavaltioiden tai muiden vastaavien alueiden välisiä suhteita, edellyttäen kuitenkin, että tätä yleissopimusta sovelletaan liittovaltion keskushallintoon.

2) Liittovaltio esittää sellaisten tämän yleissopimuksen määräysten osalta, joiden soveltaminen kuuluu sellaisen osavaltion tai muun vastaavan alueellisen yksikön lainkäyttövallan alaisuuteen, joiden velvollisuutena ei ole ryhtyä liittovaltion

perustuslaillisen järjestelmän nojalla lainsäädännöllisiin toimenpiteisiin, kyseisten osavaltioiden toimivaltaisille viranomaisille näitä määräyksiä puoltavan lausunnon, jossa kannustetaan ryhtymään asianmukaisiin toimenpiteisiin määräysten täytäntöön panemiseksi.

34 artikla - Varaumat

1) Jokainen valtio voi allekirjoittamisen tai ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjansa tallettamisen yhteydessä antaa Euroopan neuvoston pääsihteerille osoitetulla kirjallisella ilmoituksella selityksen, että se käyttää mahdollisuutta tehdä 33 artiklan 1 kappaleen mukaisen varauman.

2) Tähän yleissopimukseen ei saa tehdä muita varaumia.

35 artikla – Irtisanominen

1) Sopimuspuoli voi milloin tahansa irtisanoa tämän yleissopimuksen ilmoittamalla siitä Euroopan neuvoston pääsihteerille.

2) Irtisanominen tulee voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun on kulunut kolme kuukautta siitä päivästä, jona Euroopan neuvoston pääsihteeri on vastaanottanut ilmoituksen.

36 artikla – Ilmoitukset

Euroopan neuvoston pääsihteeri ilmoittaa Euroopan neuvoston jäsenvaltioille, tämän yleissopimuksen valmisteluun osallistuneille Euroopan neuvoston ulkopuolisille valtioille, Euroopan unionille, allekirjoittajille, sopimusvaltioille, sopimuspuolille sekä kaikille muille valtioille, jotka on kutsuttu liittymään tähän yleissopimukseen:

a) kaikista allekirjoituksista;

b) kaikkien ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjojen tallettamisesta;

c) kaikista tämän yleissopimuksen 30 artiklan 3 ja 4 kappaleen ja 31 artiklan 2 kappaleen mukaisista voimaantulopäivistä;

d) kaikista 28 artiklan mukaisesti hyväksytyistä muutoksista ja tällaisten muutosten voimaantulopäivistä;

e) kaikista 3 artiklan 1 kappaleen b kohdan mukaisesti annetuista selityksistä;

f) kaikista 34 artiklan mukaisesti tehdyistä varaumista ja niiden peruuttamisista;

g) kaikista 35 artiklan mukaisista irtisanomisista;

h) kaikista muista tähän yleissopimukseen liittyvistä toimista, selityksistä, ilmoituksista tai tiedonannoista.

Tämän vakuudeksi allekirjoittaneet, siihen asianmukaisesti valtuutettuina, ovat allekirjoittaneet tämän yleissopimuksen.

Tehty [paikka] ... päivänä ...kuuta 202[4] yhtenä englannin- ja ranskankielisenä kappaleena, jonka molemmat tekstit ovat yhtä todistusvoimaiset ja joka talletetaan Euroopan neuvoston arkistoon. Euroopan neuvoston pääsihteeri toimittaa oikeaksi todistetut jäljennökset yleissopimuksesta kullekin Euroopan neuvoston jäsenvaltiolle, Euroopan neuvoston ulkopuolisille valtioille, jotka ovat osallistuneet yleissopimuksen valmisteluun, Euroopan unionille sekä valtioille, jotka on kutsuttu liittymään tähän yleissopimukseen.